

საქართველოს საბანკო სექტორის განვითარების ტენდენციები

ხათუნა შალამბერიძე

ეად., აკაკი წერეთლის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

საქართველოს საბანკო სისტემა და მისი როლი ქვეყნის ეკონომიკაში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საკითხია. საინტერესოა, რეალურად შევადგასოთ კომერციული ბანკების როლი და გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე და გავაანალიზოთ თუ რა შედეგებს მოიტანს გრძელვადიან პერიოდში ამ სექტორის ასეთი მკვეთრი გამსხვილება. მიუხედავად რიგი პოზიტიური ცვლილებებისა, რომელიც ბოლო ათწლეულში განხორციელდა საბანკო სექტორში, გარკვეული პრობლემები მაინც არსებობს, რაც კომერციული ბანკების მხრიდან არაპროფილური ბიზნესის წარმოებას უკავშირდება.

საბანკო და საკრედიტო სისტემა თანამედროვე მაღალგანვითარებული ქვეყნების ერთ-ერთ ურთულეს და საინტერესო სფეროს წარმოადგენს, რომელიც ტრანსფორმირებადი ეკონომიკის პირობებში განვითარების რიგი თავისებურებებით ხასიათდება და მის გამართულ მუშაობაზე დიდადაა დამოკიდებული მთელი ეკონომიკური სისტემის ქმედითუნარიანობა. საბაზრო ურთიერთობათა დამკვიდრება და პერსპექტივაში განვითარება წარმოუდგენელია კომერციული საბანკო სისტემის წარმატებული ფუნქციონირების გარეშე, რადგან იგი უშუალო ზემოქმედებას ახდენს საბაზრო ეკონომიკის პრაქტიკულად ყველა სფეროზე, განსაზღვრავს მისი განვითარების ვექტორს.

საკვანძო სიტყვები: ბანკი-ფინანსური შუამავალი; საბანკო სისტემის მდგრადობა; საბანკო სექტორის სექტორი, ტენდენციები.

შესავალი

“ჩვენთვის მარტო ბანკია ის მოედანი, რომელზეც უნდა აღიზარდოს, ფეხი აიდგას, გაიზურთნოს, გაინავარდოს ჩვენმა თვითმოქმედებამ, ჩვენმა ზნეობრივმა ძალ-ლონემ. ვისაც ჩვენი ქვეყანა გულწრფელად უყვარს და ჩვენთვის კეთილი არ შურს, ის დიდის სიფრთხილით, დიდის მოსაზრებით უნდა ეკიდებოდეს ყოველს საგანს, ყოველს აზრს ბანკის შესახებ”. – ილია ჭავჭავაძე.

საქართველოში კომერციული საბანკო საქმიანობის ისტორია მე-19 საუკუნის პირველი ნახევრიდან იწყება. დღევანდელ ბანკებთან ყველაზე ახლოს მდგომი იყო 1875 წელს ილია ჭავჭავაძის მიერ დაარსებული “თბილისის საადგილმამულო ბანკი”, რომელშიც დიდგვაროვნები მიწებს აგირავებდნენ, ხოლო გლეხებს ამ მიწების გამოსყიდვა შეეძლოთ, თუნდაც ისევ ამ ბანკისგან აღებული სესხით. აღნიშნულმა ბანკმა 1909 წლამდე იარსება.

დღევანდელი ქართული საბანკო სისტემა 1991 წელს თავიდან აღმოცენდა, რადგან, სამნუხაროდ, დაახლოებით 70 წელი, საბჭოთა კავშირში ყოფნის დროს, არა მარტო ქართული ბანკები არ არსებობდა, არამედ ზოგადად კერძო საბანკო სისტემა არ იყო დაშვებული. იყო მხოლოდ სახელმწიფო ბანკები, რომლებიც ძირითადად ფულის შემნახველი სალაროების როლს ასრულებდნენ.

ძირითადი ტექსტი

მიუხედავად იმისა, რომ ბაზარზე კომერციული ბანკების რაოდენობა 16-ს შეადგენს, 134 ფილიალით და 877 სერვისცენტრით, როგორც თბილისში, ასევე საქართველოს პრაქტიკულად ყველა რეგიონში, რაც არცთუ ისე ბევრია, უნდა აღინიშნოს, რომ მათგან მხოლოდ ორი ბანკი იკავებს დომინანტ პოზიციებს, რომელთა გავლენა ქართულ ეკონომიკაზე დღითიდღე იზრდება. მათ უკვე აღარ აკმაყოფილებთ მხოლოდ საბანკო საქმიანობის წარმოება და ცდილობენ ფეხი მოიკიდონ არასაბანკო,

არაპროფილურ სექტორებში. შედეგად, იქმნება არაჯანსაღი კონკურენტული გარემო მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებისთვის, რაც თავის მხრივ, უარყოფით გავლენას ახდეს საბაზრო ეკონომიკის განვითარებაზე.

კომერციულ ბანკებს არაპროფილური ბიზნესით საქმიანობა მხოლოდ ქალაქებში აქვთ აკრძალული, რაც მათ საშუალებას აძლევთ ჰოლდინგების საშუალებით აწარმოონ და მართონ არასაბანკო ბიზნესები. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ხელოვნურად არის წარმოქმნილი პრობლემები ბიზნეს სესხების გაცემაზე, კერძოდ, მცირე და საშუალო ბიზნესის წარმომადგენლებისთვის რთულია ბიზნეს სესხის აღება მისაღები პირობებით, რაც მათ ურთულებთ ბიზნეს საქმიანობის გაგრძელებას არათანაბარ კონკურენტულ გარემოში.

ერთი მხრივ, ბანკების რაოდენობის შემცირება და მეორე მხრივ, დეპოზიტებისა და სესხების ზრდა და, რაც მთავარია, საპროცენტო განაკვეთების შემცირება გვიჩვენებს, რომ საბანკო სექტორში კონკურენციისთვის გადამწყვეტი არა ბანკების რაოდენობა, ან მათი ავტომატურად შემცირება, არამედ არსებული ბანკების განვითარების დონე და დინამიკა.

აღსანიშნავია, რომ გასულ წლებში ბანკების ნაწილი გაიყიდა, ნაწილი სხვა ბანკებს მიუერთდა, ზოგის ლიკვიდაცია განხორციელდა, მაგრამ ეს პროცესები ისე წარიმართა, რომ მენაბრეები არ დაზარალებულან. ამასთან, არ გვექონია, რაიმე სერიოზული საბანკო კრიზისი. ეს ფაქტები კიდევ ერთხელ ადასტურებს საერთაშორისო შეფასებებს საბანკო ზედამხედველობის არსებული მოდელის წარმატებულ ხასიათზე, და საბანკო სექტორის განვითარების ვექტორზე, პირველ რიგში მომხმარებელზე ორიენტაციის თვალსაზრისით.

საბანკო სექტორის განვითარების შესაფასებლად ყველაზე კარგ ინდიკატორად საბანკო აქტივების ზრდის დინამიკა ითვლება. ამ მხრივ თუნდაც ბოლო 5 წელიწადში აქტივების მოცულობა 2.5 ჯერ არის გაზრდილი, რაც გარკვეულწილად იმანაც განაპირობა, რომ თუ 2012 წელს ბანკების ჯამური აქტივები

14,3 მილიარდი ლარი იყო, 2017 წლის დეკემბრის მონაცემებით 34.6 მილიარდი ლარია, ხოლო ჯამური აქტივების მთლიან შიდა პროდუქტთან თანაფარდობამ 90 %-ს გადააჭარბა. აქტივების ზრდასთან ერთად გაიზარდა ბანკების სააქციო კაპიტალიც 2.4 მილიარდი ლარიდან 4.4 მილიარდ ლარამდე ანუ 180 %-ით.

ბანკების განვითარების და საკრედიტო პორტფელის ზრდა, მოზიდულ სახსრებზე და პირველ რიგში დეპოზიტების ზრდაზეა დამოკიდებული. ამ მხრივაც მნიშვნელოვანი ცვლილებებია მომხდარი. მაგალითისათვის, 1996 წელს 61 ბანკში არსებული დეპოზიტების მოცულობა სულ რაღაც 56 მილიონი ლარი იყო, რაც მშპ-ის მხოლოდ 1.5% შეადგენდა, 2017 წლის ბოლოს კი 19 მილიარდ ლარს და შესაბამისად, მშპ-ს 52 %-ს გადააჭარბა. ეს ნიშნავს, რომ ბანკების რაოდენობის კლების მიუხედავად საქართველოს საბანკო სექტორი იზრდება და სულ უფრო მეტ როლს თამაშობს ქვეყნის ეკონომიკაში.

მართალია, ბოლო წლებში ბანკებში მაღალი იყო დოლარიზაციის მაჩვენებელი და დეპოზიტების 70%-მდე უცხოურ ვალუტაში იყო განთავსებული, რასაც ლარის კურსის გაუფასურებამაც შეუწყო ხელი, თუმცა დღეს, გასულ წელს დაწყებული ლარიზაციის სტრატეგიის შედეგად, შემცირებულია არა მხოლოდ უცხოურ ვალუტაში გაცემული სესხების ხვედრითი წილი მთლიან სესხებში 65 % დან 57 %-მდე, არამედ ვალდებულებების დოლარიზაციაც, რაც 71 % და 63 %-მდეა შემცირებული. ლარიზაციის სტრატეგიის მთავარი ამოცანაც ეს არის, არა უბრალოდ საკრედიტო პორტფელში ლარში სესხების ზრდა, არამედ მისი ასახვა ვალდებულებების, როგორც დაფინანსების პოტენციური წყაროს მხარეს.

ლოგიკურია, რომ დეპოზიტების ზრდას თან ახლავს ბანკების მიერ გაცემული სესხების ზრდა. 2012 წელს 8,1 მლრდ ლარის (მშპ-ის 32 %) სესხი იყო გაცემული, 2017 წლის მდგომარეობით კი 3-ჯერ მეტი(21.1 მილიარდი ლარის) სესხია გაცემული, რაც მშპ-ის 56%-ია. გამომდინარე იქიდან, რომ ბანკებს დეპოზიტების და მოზიდული სახსრების უმეტესობა უცხოურ ვალუტაში

აქვთ, სესხების დიდ ნაწილსაც და ეს განსაკუთრებით მსხვილ და ბიზნეს სესხებს ეხებათ, კვლავ უცხოურ ვალუტაში გასცემენ.

აღსანიშნავია, რომ ბოლო წლების სტატისტიკას, საბანკო აქტივების, დეპოზიტებისა და სესხების ზრდასთან ერთად იკლებდა სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი, ყველა მიმართულებით, როგორც ბიზნეს სესხებზე, ასევე სამომხმარებლო და იპოთეკურ კრედიტებზე. თუმცა შევნიშნოთ, რომ 2006-2011 წლებში საპროცენტო განაკვეთები პრაქტიკულად არ შემცირებულა და 18-20 %-ის ფარგლებში იყო, მიუხედავად ამ წლებში შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდისა. მაღალ საპროცენტო განაკვეთებს განაპირობებდა 2007 წელს ერთის მხრივ, მაღალი ინფლაცია და მეორეს მხრივ, 2008-2009 წლებში მსოფლიო ფინანსური კრიზისი, რასაც დაემატა 2007-2011 წლებში პოლიტიკური არასტაბილურობა და რუსეთ-საქართველოს ომის შედეგები.

ყურადღება გავამახვილოთ ასევე საპროცენტო განაკვეთებზე. საპროცენტო განაკვეთებმა შედარებით კლება 2012 წლიდან დაიწყო, და თუ 2012 წელს საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 17 %-ს შეადგენდა, 2015 წლის მესამე კვარტალში 4 %-ით შემცირდა და 13.1% იყო, საპროცენტო განაკვეთების შემდგომ შემცირებაზე შემაფერხებელი ფაქტორი გახდა 2015 წელს გლობალური შოკების ზეგავლენა ქვეყნის ეკონომიკაზე, რაც დიდწილად ლარის გაუფასურებით წარმოქმნილმა ფინანსური არასტაბილურობის რისკმა გამოიწვია, თუმცა 2016 წლის ბოლოს საპროცენტო განაკვეთები კიდევ შემცირდა 12.2 %-მდე. აქვე უნდა ავლიშნოთ, რომ ეს მაჩვენებელი შენარჩუნდა 2017 წელსაც და ამ შემთხვევაშიც საპროცენტო განაკვეთების შემდგომი კლების მთავარი შემაფერხებელი ფაქტორი, გასულ წელს ინფლაციის მიზნობრივზე მაღალი 7 %-ანი მაჩვენებელია და არა ლარიზაციის პროგრამის ზეგავლენა.

ხშირად მუსირებს აზრი, რომლის მიხედვითაც ეკონომიკური ზრდის ტემპი ბანკებზეა დამოკიდებული. მართალია, ბანკე-

ბი, ერთი მხრივ, ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებას უწყობენ ხელს, მაგრამ, მეორე მხრივ, ბანკი ფინანსური შუამავალია და რომ ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის ტემპი მხოლოდ საბანკო სექტორზე არ არის დამოკიდებული. პირველ რიგში ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილურობა უნდა იყოს ისეთი, და არა მხოლოდ ეკონომიკური ზრდა, რომ ბანკების კაპიტალიზაციის ზრდას და საპროცენტო განაკვეთების კლებას შეუწყოს ხელი.

მნიშვნელოვანია ჩამოვყალიბდეთ, რომ სწრაფი ეკონომიკური ზრდის, მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციის და ეკონომიკის ტრანსფორმაციის გარეშე, საბანკო სისტემა ვერ უზრუნველყოფს ვერც კაპიტალის ეკონომიკის სექტორებს შორის გადადინებას, ვერც დანაზოგების ზრდას და მათ ტრანსფორმაციას ინვესტიციებში. ფინანსური რესურსების გრძელვადიანობის პრობლემა აქედან მოდის და არა მხოლოდ საფონდო სეგმენტის განუვითარებლობიდან. უპირველეს ყოვლისა, ეს გამოიხატება კომერციულ ბანკებში განთავსებული ანაბრებისა და დეპოზიტების მოკლევადიანობაში, რომელთა საშუალოვადიანობის მაჩვენებელი არ აღემატება 1.6 წელს. თავის მხრივ გრძელვადიანი რესურსების დეფიციტი განაპირობებს ბანკების მაღალ რისკდამოკიდებულებას განახორციელონ გრძელვადიანი დაკრედიტება ლარში, პირველ რიგში სამეწარმეო სექტორში. მხოლოდ საბრუნავი საშუალებების დაფინანსება, რომელიც დიდწილად მოკლევადიანია, არ არის საკმარისი ადგილობრივი წარმოების განვითარებისათვის.

ბანკის მომგებიანობის ყველაზე ეფექტური შემფასებელი არის აქტივებზე მისი უკუგების ნორმა, რომელიც დღეს შეადგენს 3.1 %-ს. ახლა დაიწყო ლაპარაკი იმაზე, აქტივების ზრდის პირობებში, როდესაც აქტივების ზომა მშპ-ს 90 %-ს ასცდა, ეს მაჩვენებელი დაბალი ყოფილა და ბანკებს თითქოსდა რეალურად გაცილებით მეტი მოგება უნდა ჰქონდეთ. ვისაც მაინც აქვს ზოგადი წარმოდგენა საბანკო ზედამხედველობის არსებულ მოთხოვნებზე, ასეთ აბსურდულ შეფასებას არ უნდა აკეთებდეს. აღსანიშნავია, რომ აქტივების უკუგების ეს მაჩვე-

ნებლი აბსოლიტურად ნორმალურია, 35 მილიარდიანი აქტივის პირობებში, ხოლო, მომავალში აქტივების ზრდასთან და რისკ ფაქტორების შემცირებასთან ერთად, მისი მაჩვენებელიც ბუნებრივად დაიწევს. თუ აქტივების მშპ-სთან შეფარდების მაჩვენებელი ანუ საბანკო აქტივების ზომაა მაღალი, ესეც არასწორი შეფასებაა. მთელ რიგ განვითარებული ეკონომიკის ქვეყნებში იგი მშპ-ის არა თუ 100 %-ს, არამედ 250 %-საც კი შეადგენს.

საქართველოს საბანკო სექტორი ქართული ბიზნესის ერთ-ერთი ყველაზე წარმატებული სექტორია, ჩვენ ამასთან ერთად ვხედავთ, რომ ბოლო ხუთი წლის სტატისტიკით საბანკო სექტორის წმინდა მოგება იზრდება, იგივე 2012 წლის მონაცემებით წმინდა მოგება 134 მილიონი ლარი იყო. საბანკო სექტორის მზარდი მოგება ქვეყანაში ეკონომიკური ზრდით, შემცირებული კომერციული რისკით და დასავლური სტანდარტების შესაბამისად გაუმჯობესებული საბანკო ზედამხედველობის და მომსახურების სისტემით აიხსნება.

დღეს ბანკების საკრედიტო პორტფელი 20,8 მლრდ ლარს შეადგენს, აქედან იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების მოცულობა 9,6 მლრდ ლარია, რაც პორტფელის 46 %-ია, ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები 9,9 მლრდ ლარია პორტფელის 47 %, სადაც შედის როგორც სამომხმარებლო სესხები(3.5 მლრდ ლარი), ასევე იპოთეკური სესხები (6.5 მლრდ ლარი) ანუ იურიდიულ და ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების მოცულობა პრაქტიკულად თანაბარია, მაგრამ ამას ემატება მენარმე ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები -1,25 მლრდ ლარი (პორტფელის 6%), ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები (ინდ.მენარმე პირების გამოკლებით) მშპ-ის 29 %-ია, ევროკავშირის ქვეყნებში ანალოგიური მაჩვენებელი საშუალოდ 40%-ის ფარგლებში მერყეობს.

რაც შეეხება საპროცენტო შემოსავლებს, გასული წლის იანვარ-დეკემბრის მიხედვით შემოსავლები ფიზიკური პირების სესხებიდან 1,584 მლრდ ლარი იყო, რაც სესხებიდან მიღებული მთლიანი შემოსავლების 64%-ია, იურიდიულ პირებზე გაცემუ-

ლი სესხებიდან მიღებულმა შემოსავლებმა 870 მლნ ლარი შეადგინა. ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხებიდან უფრო მაღალი საპროცენტო შემოსავალი განპირობებულია ერთის მხრივ, რისკფაქტორებიდან გამომდინარე, უფრო მაღალი საპროცენტო განაკვეთებით ბიზნეს სესხებთან შედარებით და მეორე, სესხების შედარებით მოკლევადიანობით.

ის გარემოება, რომ ბოლო წლებში იზრდება ფიზიკურ პირებზე დაკრედიტების ტემპები, ეს დაკავშირებულია საცალო პროდუქტების, მათ შორის განვადების სერვისების განვითარებასთან და ხელმისაწვდომობასთან, როგორც საპროცენტო განაკვეთების შემცირების, ასევე ვადიანობის დაგრძელების თვალსაზრისით. ეს ტენდენცია ევროკავშირის ნევრ ქვეყნებშიც შესამჩნევია. ტენდენციები და თანამედროვე ინტეგრირებული საბანკო პროდუქტები და ტექნოლოგიები, მაინც ყველგან იდენტურია.

რაც შეეხება საბანკო სისტემის მდგრადობას, აღსანიშნავია, რომ მდგრადობის თვალსაზრისით, ბოლო ათწლეულში, მთავარი გამოწვევა იყო 2008-2009 წლების ზარალიანი ტრენდის დაძლევა, რაც 2009 წლის ბოლოს სისტემის 65 მილიონიან ზარალში აისახა, 2009 წელი საბანკო სექტორისათვის უმძიმესი გამოდგა, რაც როგორც უკვე ავლნიშნე, დაკავშირებული იყო 2008 წლის რუსეთ საქართველოს სამხედრო კონფლიქტთან და გლობალურ ეკონომიკურ კრიზისთან. მართალია, ქვეყანამ მიიღო სოლიდური საერთაშორისო დახმარება, მაგრამ საბანკო სექტორზე სერიოზულ ზეგავლენას ახდენდა 2008 წლის ბოლოდან მოყოლებული, ვადაგადაცილებული სესხების ზრდის ტენდენცია, რაც გამოწვეული იყო 2006-2008 წლებში საცალო დაკრედიტების თავისებური „ბუმი“ და პრობლემური სესხების მკვეთრი ზრდით, რამაც საბოლოო ჯამში სისტემის ზარალზე გასვლა გამოიწვია.

დასკვნა

წინა წლების დინამიკამ ნათლად აჩვენა, რომ საბანკო სისტემა საკმაოდ მდგრადია. ამის თქმის საფუძველს იძლევა არა მხოლოდ მოგების სარეკორდო მაჩვენებელზე გასვლა, არამედ ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების დადებითი ტენდენციები, საერთაშორისო სვალუტო ფონდის და მსოფლიო ბანკის დადებითი შეფასებები და თავად საბანკო სექტორში მიმდინარე პროცესები, პირველ რიგში ბაზელი 3-ის მეტრიკაზე გადასვლა, რაც უახლოეს წლებში რისკების შემცირებასთან ერთად და საკრედიტო რესურსებზე ხელმისაწვდომობას გაზრდის. სისტემის ეს ტრანსფორმაცია, ახალი საბანკო მომსახურების ცენტრების გაფართოებაში და მომსახურების ხარისხისა და ახალი პროდუქტების გაზრდილ შეთავაზებაში იქნება ასახული. ეს ყველაფერი კი ისევ ქვეყნის ეკონომიკის მოდერნიზაციას შეუწყობს ხელს.

საქართველოში კომერციული ბანკების ფორმირებისა და საქმიანობის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ საბანკო სისტემაში ჩამოყალიბდა მთელი რიგი დადებითი ტენდენციები, რომელთაგან აღსანიშნავია შემდეგი:

პირველი, საბანკო რეფორმა განხორციელდა, რაც გამოიხატება კომერციული ბანკების რაოდენობრივი შემცირების ფონზე მათი ხარისხობრივი მაჩვენებლის გაუმჯობესებითა და კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნით;

მეორე, ინფლაციური პროცესების მართვის საფუძველზე შენარჩუნებული იქნა სხვა ვალუტების მიმართ ლარის გაცვლითი კურსის სტაბილურობა;

მესამე, სტაბილურ გაცვლით კურსზე დაყრდნობით საბანკო სისტემისადმი მოსახლეობის ნდობის უმნიშვნელო ამალეობამაც დადებითი ზეგავლენა მოახდინა დეპოზიტებისა და საკრედიტო დაბანდებების ზრდაზე, ბანკების კაპიტალიზაციის მოცულობების გადიდებაზე;

მეოთხე, დეპოზიტების ზრდის ტენდენცია ნასესხებ სახსრებთან შედარებით მეტყველებს იმაზე, რომ კომერციული

საქმიანობისათვის საჭირო რესურსების ზრდა ქვეყანაში ხდება ფულადი მასის საბანკო არხებში მოქცევის მეშვეობით;

მეხუთე, მინიმალური სანესდებო კაპიტალის ეტაპობრივმა ზრდამ მნიშვნელოვნად განაპირობა ბანკების კონსოლიდაციისა და გამსხვილების პროცესი.

ამრიგად, ბანკები, ერთი მხრივ, ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებას უწყობენ ხელს, მაგრამ, მეორე მხრივ, ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის ტემპი (რაც მხოლოდ საბანკო სექტორზე არ არის დამოკიდებული) და ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილურობა უნდა იყოს ისეთი, რომ ბანკების გამსხვილებას, რაოდენობრივ ზრდასა და საპროცენტო განაკვეთების კლებას შეუწყოს ხელი.

GEORGIAN BANKING SECTOR DEVELOPMENT TRENDS

Khatuna Shalamberidze

Academic Doctor of Economics,
ATSU, Associated Professor

RESUME

Georgian Banking system and its role is one of the most important issues in the country's economy. Despite the fact, that the total number of commercial banks in the market is only 16, it should be mentioned, that only 2 commercial banks have leading positions in the banking industry and their influence gradually increases on the Georgian economy. They are not satisfied with banking activity and try to involve in non-banking industry.

Furthermore, it is interesting to actually evaluate the role and influence of the commercial banks in the Georgian economy and analyze the results of this sector in such a long period of time. Despite a number of positive changes in the banking sector in the last decade, there are still some problems that are related to the non-prolifera-

tion of commercial banks.

Georgia's commercial banks for the formation and activity analysis shows that the banking system has been established in a number of positive trends, notably the following: First, the banking reforms, which is reflected in the number of commercial banks reduced their rate of improvement in the quality of the environment and competitive opportunities in it; Secondly, on the basis of the management of inflation processes, the stability of the Lari exchange rate against other currencies has been maintained; Third, a relatively high level of trust in the banking system based on a stable exchange rate has also had a positive effect on the growth of deposits and credit investments, increasing the volume of capitalization of banks; Fourth, the tendency of growth of deposits compared to the borrowing accounts demonstrates that the growth of resources required for commercial activity is made in the country by means of transferring money in banking channels; Fifth, the gradual increase in the minimum capital ratio was largely due to the consolidation and lending process of banks.

Key words: Bank-financial intermediary; Sustainability of banking system; Banking sector, trends.